

תשובות הגר"ח (כת"י)

בלק

ש. בלק כב כ"ג. כתב בבעה"ט וז"ל, ויך בלעם את האתון. ולא קלל אותה לפי שהיה דעתו לקלל את ישראל ואין ב' קללות ביום אחד דכתיב לא אוסיף לקלל ולא אוסיף עוד להכות אי נמי מפני שלא הגיע אז הרגע של הזעם עכ"ל, יש לשאול דבשלמא לקלל את ישראל הוצרך לכיון לרגע של הזעם אבל כדי לקלל הבהמה למה הוצרך לקלל ברגע של הזעם דוקא.

ת. אחרת חוזרת הקללה אליו כמש"כ רש"י בסנהדרין.

ש. בלק כב כ"ט. פרש"י וז"ל, לו יש חרב בידו. גנות גדולה היה לו דבר זה בעיני השרים זה הולך להרוג אומה שלימה בפיו ולאתון זו צריך לכלי זיין עכ"ל, הנה בבעה"ט כתב דלא קלל את האתון כי אין ב' קללות ביום אחד א"נ מפני שלא הגיע אז הרגע של הזעם וכנ"ל, וכיון שכן, למה הי' לו זה גנות גדולה וכנ"ל ברש"י שהרי במכוון לא קילל את האתון ולא מפני שבאמת לא הי' יכול.

ת. בושה גדולה בשבילו.¹

ש. בלק. כתב החתם סופר (שו"ת יו"ד תשובה שנ"ו) וז"ל, נחזור להנ"ל כל התורה כולה ראינו בעינינו חוץ מפ' בלעם מי הגיד לנו מה היה בין מלך מואב ובין קוסם אחד בלעם שבא אליו אל ארצו ולמה בא ומי הביאו ומי ידע שבנה מזבחות ושרצה לקלל ונהפך לברכה מי בא בסודם וישראל היו שרויים במדבר ואם הם עמדו בארץ מואב בראש הפסגה וראו למטה אל מדבר למרחוק מאין ידעו יושבי מדבר שמביטים עליהם מראש ההר הזה ושמנחשים עליהם ואפילו מרע"ה לא ידע ורק מפה הקב"ה ית"ש נכתבו הדברים והנביא צווח זכר נא מה יעץ בלק כו' והנה כו' עכ"ל. ומבואר דבשעת מעשה משה רבינו וכל בני ישראל לא ידעו מכל מה שהי' עם בלק ובלעם עד שמשה רבינו כתב התורה מפי הקב"ה שאז נודע לו כל זה. ולכאור' יש להעיר ממה שפרש"י בפ' מטות (ל"א ח') וז"ל, בחרב. הוא בא על ישראל והחליף אומנתו באומנותם שאין נושעים אלא בפיהם וע"י תפלה ובקשה ובא הוא ותפש אומנתם באומנות האומות שבאין בחרב שנאמר ועל חרבך תחיה עכ"ל ומבואר שידעו מכל זה דאל"כ למה באו עליו בחרב וממה שבאו עליו בחרב מהטעם שפרש"י מבואר שידעו מזה. (ועכ"פ ידעו קודם שנכתבה בתורה לכאור', כי הפרשה כאן דכתיב נקם נקמת בני ישראל לכאור' היה סמוך למעשה דבלק ובלעם).

¹בשבילו דייקא כי הם לא ידעו שא"ל לקלל ב' קללות ביום אחד. וזהו ל' רש"י 'בעיני השרים' כי לא ידעו כנ"ל.

ת. זכר נא כתוב ולא שידעו.

ש. מדרש נח עמ' ל"א. ויהי צודה את החיות ויבן מזבחות ויקרב עליהן את החיות לפני ה'.² אף שהמריד את כל העולם על השי"ת ומתכוין להקניטו על פניו [כמש"כ רש"י] אעפ"כ ידע את האמת והקריב קרבנות לפני ה' וחשב שהקב"ה יעזור לו להוליד בן כמותו, ע"כ. הנה בבלק שהקריב מ"ב קרבנות מצינו שזכה בזכות זה לרות שיצא ממנה דוד המלך ע"ה וממנו מלך המשיח שיבוא בב"א כדאיתא במסכת הוריות, ולפי מה שכתב מרן שליט"א אעפ"כ ידע את האמת כו' יש לשאול למה לא מצינו כמו כן בנמרוד.

ת. נמרוד לא ידע.³

תשובות הגר"ח (כת"י)

על שו"ע או"ח ומשנה ברורה

(כאמור מכבר, לבקשת מרן שליט"א, אין לסמוך ע"ז למעשה)

ש. בספר 'מדבש לפי' (של החברותא הגרש"ט שליט"א הנ"ל) הביא ששאל את מרן שליט"א בזה"ל: ב'השם אורחותיו'⁴ (אות ד' ח') כתוב שעל גוי אין 'ואהבת לרעך כמוך' כדתניא ב'אבות דרבי נתן' (פרק ט"ז ברייתא ה'). ורצוני לשאול בזה הרי לפי נוסחת הגר"א שם ביאר בספר 'בן אברהם' שם שרק אפיקורסים ודומיהם אין עליהם 'ואהבת לרעך כמוך', יעו"ש, ואם כן, גר תושב כיון שאינו אפיקורס ודומיו, לכאורה עדיין לא מבואר מדברי ה'אבות דרבי נתן' הנ"ל שאין עליו 'ואהבת לרעך כמוך'. והשיבו מרן שליט"א שם בזה"ל: על גוי דברנו ולא על גר תושב. ע"כ.

וכעת ביקש לשאול על התשובה בזה"ל:

האם כוונת מרן שליט"א, שכיון שמסברא גוי הוא כישראל אפיקורס נמצא שבאדר"נ מבואר שעל גוי אין מצות ואהבת, אמנם ספר הברית⁵ שסובר מסברא שגוי אינו כישראל אפיקורס, לדידיה אין הכי נמי אין קושיא מהאדר"נ.

ת. גוי כבהמה.

² לשון מרן שליט"א בפירושו 'תיבת נח' למדרש נח.

³ לכא' צ"ב כוונת מרן שליט"א שהרי בפי' תיבת נח מרן שליט"א כתב שנמרוד כן ידע כמ"ש 'אעפ"כ ידע' וצ"ב כוונת מרן שליט"א במש"כ כאן 'נמרוד לא ידע'. והגרא"ש קניבסקי שליט"א השיב לן בזה"ל: הכוונה שלא כיוון לטובה. ע"כ.

⁴ של מרן שליט"א.

⁵ הביאו מרן שליט"א שם.

ש. חו"מ קס"ג. ע"פ תקנת ר"י בן גמלא וכנפסק ברמ"א (חו"מ קס"ג) כל קהילה צריכה להחזיק מלמדים (למקרא וי"א גם למשנה) מקופת הקהילה, כלומר שלא ההורים משלמים אלא כל הקהילה שותפה בתשלום בלי קשר לשאלה היש לחבר הקהילה ילדים בגיל 'חידר' או לא, וכופין זה על זה, ושאלתי מדוע בפועל הקהילה לא משלמת למלמדים אלא דווקא הורי הילדים משלמים. (מחכ"א).

ת. הם חייבים.⁶

<< נשמח מאד מאד להערות הארות וביאורים לתשובות מרן שליט"א הנ"ל.

<< מצורף קובץ נוסף של חידו"ת על פרשת בלק, מתוך ספרנו מאור אהרן שי"ל בשנת תשס"ט, ונשמח להערות והארות בס"ד.

<< אפשר בס"ד להשיג אצלנו במייל את ספרי התשובות שכבר הודפסו בס"ד ושאר ספרים אי"ה.

<< ניתנת הרשות ואף מצוה גדולה היא למי שיש בידו וברשותו האפשרות להעביר הלאה את התשובות לכל מאן דבעי, אם ע"י אימייל ואם ע"י שידפוסו, הכל כדי לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה, ולציין כתובתינו ע"מ שאם יהיו הערות והארות יוכלו לשולחם אלינו בעזרת השי"ת.

בברכה מרובה, אהרן בן הגאון הגדול רבי יעקב הלוי שליט"א גרנדש,

חזון איש 2/2 ת"ד 3096

זכרון יעקב, ארץ ישראל, פל": 0548408381

---

⁶ כי ההורים חייבים. הגראי"ש קניבסקי שליט"א.